

BANII ÎN POLITICĂ

În Era Globalizării și Digitalizării

Conferința Regională „Banii în Politică” 2024

2-3 Iulie 2024

Palatul Republicii,
Chișinău, Moldova

Conferința regională „Banii în politică” 2024

„Banii în politică în era globalizării și digitalizării”

2–3 Iulie 2024
Chișinău, Moldova

Notă conceptuală

În timp ce banii reprezintă un factor esențial în politică, globalizarea și digitalizarea schimbă modul în care politicienii își desfășoară campaniile în era digitală și modul în care publicul poate monitoriza acest proces. Tendințele regionale recente arată o creștere a încercărilor de influență străină, un rol tot mai important al mediului online și al rețelelor sociale și o utilizare sporită a tehnologiilor digitale pentru finanțarea și monitorizarea politică. În plus, acceptarea rapidă a inteligenței artificiale continuă să aibă un impact asupra situației.

Noile tendințe au, în primul rând, un impact asupra modului în care actorii politici cheltuiesc banii pentru campanii. Fără îndoială, digitalizarea extinde șansele pentru campanii mai puțin costisitoare, permițând noilor actori să se alăture domeniului politic și permițând desfășurarea de campanii fără a se baza pe elitele bogate. Acest lucru, la rândul său, schimbă mediul politic, permițând o discuție publică mai deschisă și mai incluzivă, precum și o reprezentare mai largă în procesul decizional.

Spațiul online și tehnologiile au devenit o resursă de bază pentru răspândirea dezinformării cu scopul de a influența deciziile de vot. Deși adesea astfel de campanii de dezinformare sunt susținute de sume mari de bani, multe dintre tehnologiile și tacticile de campanie online sunt ieftine și nu încalcă standardele de bază ale finanțării politice, menite să asigure un teren de joc echitabil pentru toți concurenții. Acestea prezintă un nou set de probleme care provoacă cadrele de reglementare existente privind finanțarea politică și necesită reformarea acestora.

Digitalizarea sectorului financiar și importanța tot mai mare a tranzacțiilor financiare online, în general, au un impact favorabil asupra

finanțării politice, permițând actorilor politici să își finanțeze campaniile mai ușor și mai eficient, sporind totodată transparența procesului. Însă, acest lucru se aplică, de regulă, la finanțarea politică formală, care reprezintă vârful icebergului. Globalizarea și digitalizarea sectorului financiar reprezintă o provocare și mai mare în ceea ce privește urmărirea originii banilor.

O provocare persistentă în protejarea integrității finanțării politice este lipsa de reglementare eficientă și supraveghere de stat. Legislatorii, agențiile de supraveghere și grupurile civice din întreaga lume și din regiune caută noi abordări de reglementare eficace care să asigure că campaniile în spațiul online sunt protejate de dezinformare și interferențe străine și să respecte standardele de egalitate între concurenții electorali, vot liber și corect și transparența cheltuielilor. Actul privind Serviciile Digitale al UE, Actul privind Piețele Digitale și Regulamentul privind Transparența Reclamelor Politice Online, adoptate în perioada 2022–2024, susțin aceste standarde în spațiul online și sunt menite să influențeze pozitiv cadrele de reglementare în țările candidate și asociate UE.

Această conferință regională de două zile va reuni autorități cu atribuții de supraveghere a finanțării politice, societatea civilă, partide politice, organizații internaționale, reprezentanți ai platformelor online și experți din domeniul electoral și mass-media din întreaga regiune est-europeană. Se va pune un accent deosebit pe asigurarea participării actorilor din domeniul finanțării electorale și a campaniilor electorale din Armenia, Georgia, Lituania, Republica Moldova, Polonia, România și Ucraina, precum și a experților globali și internaționali în domeniu.

Conferința va avea loc la Chișinău, Republica Moldova, în perioada 2–3 iulie 2024, la Palatul Republicii (str. Maria Cebotari, 16).

Conferința este co-organizată de Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova, Institutul Internațional pentru Democrație și Asistență Electorală (International IDEA), Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/BIDD), Consiliul European, Fundația Internațională pentru Sisteme Electorale (IFES), Institutul Național Democrat (NDI), Institutul Republican Internațional (IRI) și Fundația Westminster pentru Democrație (WFD). Conferința se bazează pe parteneriatele create și va relua seria anuală de conferințe regionale „Banii în politică”, care s-a desfășurat din 2016 până în 2018, dar nu a avut loc în anii următori, inclusiv din cauza pandemiei COVID-19 și care a fost reluată în 2023.

BANII ÎN POLITICĂ

în Era Globalizării și Digitalizării

AGENDA

Ziua I. 2 IULIE, 2024

10:30 – 11:00 Înregistrarea participanților. Cafea de bun venit

11:00 – 11:30 Mesaje de salut

VORBITORI:

- **Igor Grosu**, Președintele Parlamentului Republicii Moldova
- **Angelica Caraman**, Președinta Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova
- **Maaïke Keizer**, șefa Adjunctă a Ambasadei Regatului Țărilor de Jos la Chișinău
- **Falk Lange**, șeful Oficiului Consiliului Europei la Chișinău
- **Sam van der Staak**, Director pentru Europa, International IDEA

11:30 – 11:45 Fotografie de grup (scări)

11:45 – 13:00 Sesiunea I: Tendințe regionale care pun în pericol integritatea finanțării politice: influența străină, dezinformarea, inteligența artificială și activitățile digitale ilegale de campanie

În ultimii zece ani digitalizarea a revoluționat mai multe fațete ale politicii, inclusiv campaniile electorale. Deși tehnologiile au deschis o mulțime de noi posibilități, acestea au pus la încercare aproape fiecare parte a sistemului de reglementare. Mai multe preocupări emergente, inclusiv extinderea influenței străine, diseminarea dezinformării și o serie de activități digitale ilicite de campanie care subminează legitimitatea finanțării politice, pun în pericol integritatea alegerilor. Acest lucru aduce cu sine o serie de provocări, cum ar fi dificultățile asociate cu urmărirea sursei și a destinației finanțării politice, viteza cu care inovațiile digitale influențează campaniile electorale, lipsa de capacitate în cadrul instituțiilor cu atribuții de supraveghere și al organismelor de reglementare, precum și slaba coordonare între agenții.

Acest panel va analiza tendințele regionale care pun în pericol integritatea finanțării politice: influența străină, dezinformarea și activitățile digitale ilegale de campanie. Discuția va explora atât tendințele regionale generale, cât și exemple mai specifice fiecărei țări care analizează aceste tendințe. Pentru a face

față noilor amenințări, această sesiune va începe dezbaterile cu privire la provocările existente și cele noi pentru finanțarea politică și va prezenta subiectele care vor fi discutate în cadrul conferinței.

MODERATOR:

- **Yuliya Shypilova**, ofițer de programe pentru Europa de Est, International IDEA

VORBITORI:

- **Yves-Marie Doublet**, Expert al Grupului de state împotriva Corupției (GRECO), Consiliul Europei
- **Liliana Vițu**, Președintă, Consiliul Audiovizualului
- **Stephen B. Nix**, șef regional, responsabil de Eurasia, Institutul Republican Internațional
- **Olha Snopok**, Analistă social-media, Organizația OPORA, Ucraina
- **Ana Revenco**, Directoare, Centrul pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării Republica Moldova

13:00 – 14:30 Prânz

14:30 – 16:00 Sesiunea II: Impactul tendințelor emergente asupra finanțării politice: perspectiva partidelor politice

Partidele politice și competitorii electorali pot folosi tehnologia pentru a ajunge la un public mai larg cu un cost mai mic, pentru a transmite mesaje mai bine direcționate și pentru a crește posibilitatea de transparență în finanțarea politică. Oportunitățile emergente de reducere a cheltuielilor de campanie și de promovare a dezbaterilor publice permit intrarea în joc a unor noi actori, extinzând arena politică. În același timp, scopul regimurilor nedemocratice de a influența geopolitica prin intermediul interferențelor electorale, cum ar fi sprijinirea aliaților politici și diseminarea dezinformării, reprezintă o amenințare serioasă atât pentru integritatea electorală, cât și pentru suveranitatea națională.

Actorii politici utilizează din ce în ce mai mult instrumente digitale, inclusiv inteligența artificială, pentru a produce materiale de campanie. În timp ce unele dintre aceste tehnologii pot reduce nivelul resurselor umane și financiare necesare pentru campanii, ele permit, de asemenea, crearea de materiale de dezinformare, cum ar fi știrile false, imagini, conținut audio și video cu un conținut fals.

În cadrul acestei sesiuni se va analiza modul în care evoluează actorii politici și strategiile lor de campanie ca răspuns la tendințele în creștere, inclusiv practicile legale și ilicite, precum și modul în care acest lucru afectează finanțarea politică. Discuția va aborda problema sponsorizării interferenței străine în alegeri, precum și considerațiile partidelor politice privind echilibrul dintre suveranitatea națională și libertățile politice.

MODERATOR:

- **Nadejda Sacovici**, vicedirector, Institutul Republican Internațional, Moldova

VORBITORI:

- **Victor Spînu**, Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS), deputat în Parlamentul Republicii Moldova, membru al Comisiei economie, buget și finanțe
- **Gaik Vartanean**, deputat în Parlamentul Republicii Moldova
- **Mr. Krzysztof Lisek**, Director de țară, Moldova, Institutul Republican Internațional
- **Volodymyr Arieu**, deputat în Rada Supremă a Ucrainei, Partidul „Solidaritate Europeană”, Ucraina
- **Liubov Kryhan**, reprezentat, Departamentul juridic al partidului politic „Slujitorul Poporului”, Ucraina
- **Natia Mezvrishvili**, vicepreședintele partidului politic „Pentru Georgia”, Political party “For Georgia”, Georgia
- **Martin Angeby**, director de țară, Moldova, Institutul Democrațic Național

16:00 – 16:30 Pauză de cafea

16:30 – 18:00 Sesiunea III: Impactul tendințelor emergente asupra monitorizării și supravegherii banilor în politică

Tehnologiile digitale devin un instrument esențial pentru monitorizarea și dezvoltarea finanțelor politice și sunt utilizate atât de organismele de supraveghere a finanțelor politice, cât și de organizațiile societății civile. Instituțiile de supraveghere a finanțelor politice din întreaga lume implementează treptat diverse tipuri de sisteme digitale de raportare a finanțelor politice, îmbunătățind continuu funcționalitatea și puterea analitică a acestora, permițând o mai bună monitorizare a finanțelor politice. Unii actori au început să utilizeze instrumente digitale pentru monitorizarea online și a

rețelelor sociale. Cu toate acestea, funcționalitatea acestor instrumente și metodologia pe care o utilizează sunt încă în dezvoltare.

Tehnologiile digitale devin un instrument esențial pentru monitorizarea și dezvoltarea finanțelor politice și sunt utilizate atât de organismele de supraveghere a finanțelor politice, cât și de organizațiile societății civile. Instituțiile de supraveghere a finanțelor politice din întreaga lume implementează treptat diverse tipuri de sisteme digitale de raportare a finanțelor politice, îmbunătățind continuu funcționalitatea și puterea analitică a acestora, permițând o mai bună monitorizare a finanțelor politice. Unii actori au început să utilizeze instrumente digitale pentru monitorizarea online și a rețelelor sociale. Cu toate acestea, funcționalitatea acestor instrumente și metodologia pe care o utilizează sunt încă în dezvoltare.

Obiectivul acestei sesiuni va fi triplu: 1) să analizeze ce și cum pot fi utilizate instrumentele digitale și alte instrumente pentru monitorizarea finanțării politice și a campaniilor online; 2) să examineze metodele de cooperare interinstituțională de succes și parteneriatul cu societatea civilă pentru o monitorizare și o supraveghere eficiente; 3) să analizeze noile provocări și practicile de succes pentru a combate amenințările crescânde la adresa finanțării politice.

MODERATOR:

- **Magnus Ohman**, Consilier superior în domeniul finanțării politice, Director, Oficiul Regional pentru Europa, IFES

SPEAKERS:

- **Veronika Bilkova**, vicepreședinta Comisiei de la Veneția, Consiliul European
- **Lina Petroniene**, Președinta Comisiei Electorale Centrale, Lituania
- **Pavel Postica**, vicepreședintele Comisiei Electorale Centrale, Republica Moldova
- **Sergiu Lipcean**, cercetător Departamentul Politică Comparată, Universitatea din Bergen
- **Viktoriiia Maksymova**, analistă în domeniul finanțării politice, Mișcarea „CHESNO”, Ucraina
- **Ryszard Kalisz**, membru al Comisiei Electorale Național din Polonia
- **Carmen Raluca Voicu-Toader**, director, Direcția verificare a partidelor politice și a campaniilor electorale, AEP, România

Ziua II. 3 IULIE, 2024

09:30 – 10:00 Cafea de bun venit

10:00 – 13:00 Sesiunea IV: Identificarea soluțiilor pentru tendințele emergente care pun în pericol integritatea finanțelor politice (breakout-sessions)

În urma discuțiilor din prima zi a conferinței, participanții vor fi împărțiți în trei grupuri pentru a examina provocările emergente pentru finanțarea politică, eforturile depuse de diverse părți interesate pentru a le aborda și a identifica cele mai bune practici. Fiecare sesiune de dezbateri va avea un raportor care va lua notițe cu privire la discuții și va pregăti un rezumat al constatărilor și recomandărilor pentru participanții la conferință, pe care le va prezenta în sesiunea următoare.

10:00 – 13:00 Sesiunea IV-I: Identificarea soluțiilor pentru tendințele emergente care pun în pericol integritatea finanțelor politice (partide politice)

Acest subgrup va reuni reprezentanți ai partidelor politice și ai furnizorilor de asistență internațională pentru a discuta despre modul în care actorii politici își ajustează strategiile și își finanțează campaniile ca răspuns la noile tendințe. Acest subgrup va oferi ocazia de a examina modul în care partidele ar putea contribui la evitarea activităților ilegale de finanțare politică. Discuția se va concentra, de asemenea, pe aspecte legate de incluziune, cu scopul de a identifica și de a înlătura barierele care împiedică finanțarea și participarea politică a femeilor. În cadrul acestei sesiuni, participanții vor discuta despre potențiale reglementări juridice pentru a echilibra suveranitatea națională și libertățile politice, asigurând condiții de concurență echitabile și protejând integritatea alegerilor. De asemenea, participanții vor explora modalități de îmbunătățire a mecanismelor de control intern ale partidelor politice.

MODERATOR:

- **Martin Angeby**, director de țară, Moldova, Institutul Democratic Național

RAPORTOR:

- **Alexandru Demianenco**, ofițer principal de programe, Institutul Republican Internațional, Moldova

10:00 – 13:00 Sesiunea IV–II: Căutarea de noi soluții la tendințele emergente care pun în pericol integritatea finanțelor politice (agenții guvernamentale)

Acest subpanel va reuni reprezentanți ai instituțiilor de supraveghere a finanțării politice și care monitorizează mass-media și ai furnizorilor de asistență internațională pentru a discuta provocările reprezentate de amenințările emergente la adresa monitorizării și supravegherii eficiente a finanțării politice, precum și a protecției integrității alegerilor. Discuția se va axa pe evaluarea metodologiilor de monitorizare a finanțelor politice și a mass-mediei, a mecanismelor de urmărire penală a practicilor ilicite și a măsurilor de promovare a unei coordonări eficiente între agenții și a parteneriatului cu actorii societății civile.

MODERATOR:

- **Francesca Bodgeri**, coordonatoare pentru rețelele de socializare, Observarea Alegerilor și Sprijinul pentru Democrație (EODS)

RAPORTOR:

- **Yuliya Shpylova**, ofițer de programe pentru Europa de Est, International IDEA

10:00 – 13:00 Sesiunea IV–III: Căutarea de noi soluții la tendințele emergente care pun în pericol integritatea finanțelor politice (actori ai societății civile)

Acest subpanel va reuni reprezentanți ai grupurilor de observare a alegerilor și de monitorizare a mass-mediei, precum și furnizori de asistență internațională, pentru a explora problemele cu care se confruntă amenințările crescânde la adresa finanțării politice eficiente și a monitorizării mass-mediei/sociale. Discuția se va axa pe revizuirea metodologiilor de monitorizare a finanțelor politice și a mass-mediei/mijloacelor de comunicare socială, precum și pe modalitățile de menținere a unei colaborări de succes cu autoritățile guvernamentale însărcinate cu supravegherea și urmărirea penală a activităților ilicite.

MODERATOR:

- **Magnus Ohman**, Consilier superior în domeniul finanțării politice,

RAPORTOR:

Director, Oficiul Regional pentru Europa, IFES

- **Jessica Keegan**, consilier principal, Integritate electorală, IRI Washington, D.C.

13:00 – 14:30 Prânz

14:30 – 16:00 Sesiunea V: Căutarea de noi soluții pentru noile tendințe emergente care pun în pericol integritatea finanțelor politice: Constatări și recomandări

În cadrul acestui panel, raportorii din fiecare sesiune de discuții vor prezenta principalele constatări și recomandări ale grupurilor lor, care vor fi discutate cu publicul.

MODERATOR:

- **Khushbu Agrawal**, consilier, Banii în Politică, International IDEA

VORBITORI:

Raportor – Grup 1

- **Alexandru Demianenco**, ofițer principal de programe, Institutul Republican Internațional, Moldova

Raportor – Grup 2

- **Yuliya Shpilova**, ofițer de programe pentru Europa de Est, International IDEA

Raportor – Grup 3

- **Jessica Keegan**, consilier principal, Integritate electorală, IRI Washington, D.C.

16:00 – 16:30 Pauză de cafea

16:30 – 17:00 Concluzii

VORBITORI:

- **Veronika Bilkova**, vicepreședinta Comisiei de la Veneția, Consiliul European
- **Krzysztof Lisek**, Director de țară, Moldova, Institutul Republican Internațional
- **Martin Angeby**, director de țară, Moldova, Institutul Democratic Național
- **Magnus Ohman**, Consilier superior în domeniul finanțării politice, Director, Oficiul Regional pentru Europa, IFES
- **Sam Van der Staak**, Director pentru Europa, International IDEA
- **Angelica Caraman**, Președinta Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova

